

НОРМАТИВНО-ПРАВНА РЕГУЛАТИВА ЛОВНОГ ТУРИЗМА

NORMATIVE-LEGAL REGULATION OF HUNTING TOURISM

Ристо Прентовић*

РЕЗИМЕ: *Рад третира проблематику нормативно-правне регулативе ловног туризма у нашој земљи с циљем да се на једном месту презентују релевантне одредбе законских и других прописа који уређују материју ове специфичне туристичке делатности. У раду је учињен покушај критичког промишљања валидности појединих правних норми које уређују нека од битних питања стандардизације, организовања и спровођења ловног туризма у нас.*

Кључне речи: *ловни туризам, нормативно-правна регулатива, ловац туриста, корисник ловиста, ловно-туристичка агенција*

ABSTRACT: *The paper discusses the normative-legal affairs in hunting tourism in our country with the purpose of giving a unique presentation of relevant features of legal and other regulations with reference to the issues within this specific tourism branch. Also, the paper is aimed at critically reviewing the validity of certain legal norms concerning significant issues, such as standardization, organization and performance of hunting tourism in this country.*

Key words: *hunting tourism, normative-legal regulation, tourist-hunter, hunting ground user, hunting tourism travel agent*

УВОД

Ловни туризам, као специфичан облик туристичке делатности, је истовремено и битан сегмент ловства које представља “комплексну људску активност, односно делатност од посебног друштвеног интереса и значаја у функцији рационалног и одрживог лова¹ прожетог духом хуманог, витешког и пермисивног односа према дивљачи и природи уопште, у ком циљу се спроводе пратеће активности ловног привређивања (нега, заштита и коришћење дивљачи и ловних простора), научно-истраживачког рада и заштите односно унапређивања природних станишта и животне средине ловне дивљачи” (Прентовић, 2006, стр. 37). Он као такав претпоставља, између осталог, целовиту и конзистентну нормативно-правну уређеност.

* Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Трг Доситеја Обрадовића 3, Нови Сад

Због комплексности ловног туризма и његове безбедносне деликатности, његова нормативно-правна материја уређена је одредбама већег броја прописа (закона и подзаконских аката), а пре свега: Закона о туризму, Закона о ловству, Закона о заштити животне средине, Закона о оружју и муницији, Закона о ветеранарству, Закона о прелажењу државне границе, Закона о кретању и боравку странаца, одговарајућим правилницима и сл., као и Статутом Ловачког савеза Србије и на њему заснованим одговарајућим нормативним актима. Скромне претензије овог рада усмерене су на презентовање и критичку анализу важећих прописа који уређују материју ловног туризма у нашој земљи.

ЗАКОН О ТУРИЗМУ

Као “матични” нормативно-правни акт, Закон о туризму (“Службени гласник РС”, бр. 91/05), донет 31.05.2005. године уређује само елементарна питања ловног туризма и то: дефинише ловни туризам, као специфичан облик туризма, и уређује специфичну проблематику лиценцирања ловно-туристичких агенција.

Према члану 78. овог Закона ловни туризам се дефинише као организовање и спровођење боравка ловаца-туриста, њихов прихват, смештај, организацију лова и изнајмљивање ловачке опреме, односно прописује да давалац услуга у ловном туризму, своје услуге пружа у складу с овим Законом, односно Законом о ловству и Законом о заштити животне средине.

Значајне одредбе Закона о туризму које се односе на уређивање проблематике ловног туризма су и оне којима се прописује издавање лиценци за агенције које се баве ловним туризмом. Као посредник у лову, агенција мора бити регистрована и мора имати **лиценцу А** (за домаћи туризам) или **Б** (за инострани туризам), издату од стране министарства надлежног за послове туризма. На овај начин спречава се да се нестручна и несавесна лица баве овим врло осетљивим и безбедносно деликатним туристичким активностима.

Основна карактеристика актуелног Закона о туризму огледа се у чињеници да, између осталог, није у потпуности акцептирао и уважаио битне специфичности ловног туризма, а пре свега оне које се односе на посебности рецептивних објеката ловног туризма (ловачке куће и др.)¹, чије се категорисање не може вршити по методологији и критеријумима који се односе на категоризацију стандардних хотелских и њима еквивалентних угоститељских објеката.

ЗАКОН О ЛОВСТВУ

Закон о ловству (“Службени гласник РС”, бр. 39/93) и на њему засновани подзаконски акти уређују највећи део материје ловног туризма. Стога је неопходна елаборација оних законских поставки које директно или индиректно третирају проблематику овог специфичног облика туристичке делатности.

Дивљач

Под појмом дивљачи се, према члану 2. Закона о ловству, “сматрају дивљи сисари и птице које се као добра од општег интереса штите и користе на начин утврђен овим законом”. Заштита дивљачи, пак, обухвата “предузимање мера које обезбеђују услове за опстанак² и развој популације одређене врсте дивљачи, као и њену заштиту од противзаконитог коришћења”. Дивљач која је предмет законске заштите има статус заштићене дивљачи, а под овим појмом подразумевају се оне врсте дивљачи на које “је лов трајно забрањен или је забрањен у одређеном пери-

оду (ловостај)³. Према овом Закону ловостај се уређује посебним подзаконским прописом, тј. Наредбом о ловостају коју доноси министар надлежан за послове ловства. Иначе, ловостај дивљачи се, према члану 5. став 1. овог Закона, “не односи на дивљач која се гаји у ограђеним ловиштима, односно ограђеном делу ловишта⁴ чија је површина мања од 1000 ха”, што је посебно значајно са аспекта ловног туризма, јер сезоне лова у оваквим ловиштима имају знатно већи број ловних дана него оне у ловиштима чија дивљач је заштићена Законом о ловостају.

Друге мере заштите дивљачи (забране хватања, држања у затвореном простору, тровања, уништавања легала, гнезда и јаја, и сакупљање јаја заштићених птица, као и здравствена заштита, успостављање резервата⁵ у неограђеном ловишту, заштита дивљачи од опасности применом техничких и средстава заштите у пољопривреди и др.)⁶ и субјекти обавезни за спровођење истих утврђени су већим бројем правних норми (члан 6 - 18) Закона о ловству.

Ловиште и ловно подручје

Под ловиштем се, према члану 2, став 5. Закона о ловству, подразумева “површина земљишта, воде и шуме која представља ловну-природну целину и обезбеђује еколошке услове за успешно гајење одређене врсте дивљачи⁷. Министар надлежан за послове ловства успоставља ловиште својим актом, којим се одређују: “назив ловишта, границе и површина ловишта, врсте дивљачи у ловству, као и врсте дивљачи које су под заштитом и други неопходни подаци”. (Закон о ловству, члан 18, ст. 1. и 2). Поред ограђеног ловишта, Закон о ловству познаје (чл. 18, ст. 3) и тзв. отворено ловиште, тј. “оно ловиште које је лоцирано у слободном простору и у њему егзистирају одређене (обично аутохтоне) врсте дивљачи, а у коме је слободан, тј. неограничен приступ и комуницирање” (Прентовић, 2006., стр. 90). Оваква класификација ловишта (на отворена и ограђена) је мањкава, јер не уважава стварни фактицитет, тј. околност да постоји немали број ловишта, посебно оних којима газдују поједина јавна предузећа (“Србијашуме”, “Војводинашуме”, национални паркови, војска и др.) који у свом саставу имају и отворене и ограђене површине земљишта, воде и шуме. Таква ловишта, с обзиром на дати критеријум класификације, сматрају се комбинованим ловиштима.

Давање ловишта на газдовање, газдовање истим, обавезе корисника ловишта и друга питања у вези са коришћењем ловишта детаљније су уређена са више норми Закона о ловству (члан 20 - 25. и 27 - 33) и на њима заснованим одговарајућим подзаконским прописима.

Ловишту сродан феномен је ловно подручје, које (према члану 26. Закона о ловству), “обухвата површину више ловишта или делова ловишта и заокружена је природна целина у којој постоје еколошки и привредни услови за гајење дивљачи и за које се ловном основом⁸ могу утврдити исте мере газдовања”, а које министар надлежан за послове ловства може установити “ради обезбеђивања истих услова и предузимања истовремених мера у ловиштима у којима постоје еколошки и привредни услови за гајење, и унапређивање газдовања са крупном дивљачи (јелени, дивља свиња, медвед, дивокоза и др.)”.

Прописи којима се уређује проблематика газдовања ловиштем односно ловним подручјем релевантни су са аспекта ловног туризма зато што су иста основне ловно-туристичке дестинације⁹, тј. простори у којима се одвија основна активност и боравак ловаца-туриста.

Лов и коришћење дивљачи

Лов дивљачи, према члану 39, став 1, обухвата одстрел, хватање и сакупљање одстрељене дивљачи и њених делова, као и сакупљање јаја пернате дивљачи. Лов ловостајем заштићене дивљачи може се обављати само у ловиштима (члан 39, став 2), а изузетно лов ове дивљачи, када иста причињава штету, може се вршити и у подручјима која одреди министар надлежан за послове ловства (став 5. истог члана).

Са аспекта ловног туризма значајна је и одредба према којој се лов крупне дивљачи врши уз дозволу коју издаје корисник ловишта, а према обрасцу који прописује министар надлежан за послове ловства¹⁰, док се лов ситне дивљачи спроводи уз ловну карту коју издаје Ловачки савез Србије (члан 37, став 5. и 7).

Право на лов дивљачи уређено је чланом 41. Закона о ловству, где се одређује да “дивљач може ловити лице са ловачким испитом, који се полаже према програму и условима које утврђује Ловачки савез Србије. У односу на ову одредбу постоје и изузеци, а са аспекта ловног туризма релевантна је одредба по којој “корисник ловишта може дозволити лов у туристичке сврхе и лицима која немају положен ловачки испит, под условима које одреди својим актом” (став 3).

Са ловно-туристичког аспекта значајна је и одреба члана 42. Закона о ловству према којој се “у ловишту са преко 5.000 ха може дозволити обучавање ловачких паса птичара и јамара, ако је ловном основом део ловишта до 50 ха намењен за обучавање паса птичара и јамара, а за гониче у ловишту са преко 10.000 ха ако је ловном основом део ловишта до 500 ха намењен за обучавање паса гонича” (став 1). У том контексту је и одредба по којој “корисник ловишта може дозволити лов и обуку ловачких паса у ловишту страним дивљачима уз посредовање предузећа или агенција које су овлашћене и регистроване за вршење туристичких послова (став 3), под условима које прописује министар надлежан за послове ловства¹¹. Према овом пропису ловац туриста може ловити и вршити извођење обуке ловачких паса уз посредовање предузећа или агенције који су овлашћени и регистровани за вршење туристичких послова и имају закључен уговор са корисником ловишта о условима под којима ловац туриста може ловити и изводити обуку ловачких паса. Притом ловац туриста мора да се придржава следећих позиција:

- да има уредну документацију за ловачко оружје, оптичке нишане и муницију коју носи, као и документацију за ловачке псе;
- при лову крупне дивљачи оружјем које је снабдевено оптичким или инфрацрвеним уређајем, мора претходно извршити проверу прецизности оружја тзв. “пробним хицем”, за шта услове (адекватан простор за пробање оружја)¹² обезбеђује корисник ловишта;
- може да пуца само на ону врсту дивљачи која је наведена у дозволи за лов и по одобрењу стручног пратиоца, ког му је одредио корисник ловишта да га прати и пружа му стручну помоћ у току трајања туристичког лова;
- да лови дивљач у појединачном (у коме се лови крупна дивљач) или у групном лову (у коме се лови ситна длакава и перната дивљач, дивље свиње и вук, а уз претходну сагласност министра надлежног за послове ловства, и медвед) и др.

По окончању туристичког лова, према пропису из напомене бр. 11, ловцу-туристи припада уловљена цела ситна длакава и перната дивљач, а од крупне дивљачи трофеј. Трофеј је, иначе, значајан мотив и финална сврха ловне активности сваког истинског ловца, а ловци-туристи управо то и јесу. Стога Закон о ловству дужну пажњу поклања феноменологији ловачких трофеја (члан 49, 50, 51. и 52). Под трофејима дивљачи, према дефиницији из члана 49, ст. 2, сма трају се: “рогове свих врста јелена и срндаћа, рогови муфлона, дивојарца и дивокозе; зуби (кљове) дивљег вепра; зуби очњаци јелена; лобања и крзно медведа, вука, риса и дивље мачке, лобања лисице и јазавца, препарирани дивљач и њени препарирани делови”. Због важности ловачких трофеја, како индивидуалне (за сваког ловца носиоца трофеја) и опште ловствене (као показатеља квалитета ловишта из кога потичу, па чак и као репрезента нивоа ловства дате земље) врши се упоређивање одстрелених трофеја свих врста трофејне дивљачи и оцењивање њихове трофејне вредности, према јединственој методологији и стандардима које је развио и утврдио Међународни савет за лов и заштиту дивљачи (ЦИЦ).¹³ Оцену трофеја одстрелене дивљачи, према члану 50. Закона о ловству, утврђује комисија коју образује корисник ловишта. Чланови ове комисије морају да имају положен испит за оцењивање трофеја.¹⁴

Пошто је ловачки трофеј репрезентант дивљачи, која је неприкосновено опште добро и власништво сваке конкретне државе, то је ЦИЦ својим прописима (а што је чланом 51. кодификовао и наш Закон о ловству) забранио изношење (извоз) из земље у којој је извршен одстрел трофеја дивљачи чија је вредност (изражена у поенима) већа од:

- 248 поена код обичног јелена,
- 209 поена код јелена лопатара,
- 419 поена код вирцинијског јелена,
- 185 поена код срндаћа,
- 120 поена код дивојарца и дивокозе,
- 242 поена код муфлона,
- 582 поена код медведа и мечке,
- 142 поена код дивљег вепра,
- 160 поена код вука,
- 65 поена код дивље мачке.

Ове одредбе, сходно члану 52. Закона о ловству, односе се и на изношење из земље препарираних дивљачи, и њених препарираних делова, који се могу из земље износити само уз одобрење министарства надлежног за послове ловства. О издатим одобрењима за изношење (извоз) из земље препарираних дивљачи и њених препарираних делова води се прописана евиденција.

За коришћење уловљене дивљачи и делове дивљачи (трофеји, месо, кожа) ловци-туристи, према члану 45. плаћају износ кориснику ловишта у висини тржишне цене, коју, зависно од понуде и тражње на домаћем и иностраном тржишту, утврђује Ловачки савез Србије, односно предузеће које је овлашћено за газдовање ловиштем и бављењем ловним туризмом (пружалац ловнотуристичких услуга). Ради обезбеђивања легалног износа ловине из ловишта корисник ловишта је дужан да ловцу-туристи изда пропратницу или трофејни лист.¹⁵ који му служи као исправа неопходна за изношење из ловишта и стављање у промет дате ловине. Правилником из напомене 11 утврђено је, наиме, да ловцу-туристи припада уловљена ситна длакава и перната дивљач, а од крупне дивљачи трофеј, и то:

- од јелена: роговље и зуби очњаџи,
- од срндаћа: роговље,
- од дивокозе, дивојарца и муфлона: рогови и витице,
- од дивљег вепра: зуби секачи и брусачи,
- од медведа, дивље мачке и вука: лобања и крзно,
- од лисице и јазавца: лобања.

Закон о ловству (члан 43, став 2) прописује кадровске услове које су дужна да испуне правна лица (предузећа односно туристичке организације) да би се могла бавити организовањем и стручним извођењем лова. Они, наиме, морају имати “запослено лице шумарске, биолошке или пољопривредне струке сточарског смера”. Ова норма је, с обзиром на сву деликатност лова као специфичне рекреативне односно хоби активности, целисходна (па чак и неопходна), али је сама по себи доста произвољна, јер не прецизира ближе услове (врста, ниво) способности односно стручне специјализованости лица на професионалним пословима туристичког лова. Осим тога, ова одредба је застарела, јер не уважава актуелну реалност, а то је да већ осам година у нас егзистира високошколско образовање менаџера ловног туризма и да на тржишту рада већ сада постоји неколико десетина факултетски образованих кадрова овог стручног профила.

ОСТАЛИ ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ КОЈИ УРЕЂУЈУ МАТЕРИЈУ ЛОВНОГ ТУРИЗМА

Будући да је ловни туризам врло комплексна и безбедносно деликатна делатност, природно је што њену материју у појединим сегментима уређују и други законски прописи, а пре свега: Закон о оружју и муницији, Закон о прелажењу државне границе и кретању у граничном појасу, Закон о кретању и боравку странаца, Закон о ветеринарству и Закон о заштити животне средине.

Закон о оружју и муницији

Закон о оружју и муницији (“Службени гласник РС”, бр. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98, 39/2003, 101/2005, 85/2005) је врло значајан са аспекта ловства, јер уређује једну врло деликатну материју која се односи на проблематику ловачког оружја и муниције, који су главна средства за спровођење лова, па самим тим и туристичког лова. Под ловачким оружјем се, према члану 3. овог Закона, подразумева “оружје које чине ловачке пушке разних калибара са олученим и неолученим цевима”.

Закон о оружју и муницији, поред основних одредаба, уређује следећа питања која су од значаја за ловство, лов и ловце:

- набављање, држање и ношење оружја и муниције;
- промет и превоз оружја и муниције;
- поправљање и преправљање оружја;
- евиденција и овлашћења за доношење прописа и извршавање Закона;
- казнене одредбе, и
- прелазне и завршне одредбе.

Закон, у принципу, забрањује промет, набављање, држање, ношење, поправљање и преправљање свих врста оружја и направа која су “израђена и прилагођена као ватрено оружје” (члан 5, став 1), а физичким лицима, поред овог, забрањено је и набављање, држање и ношење полу-аутоматског и комбинованог дугог ватреног оружја, осим ловачког оружја (члан 5, став 2). С тим у вези “забрањено је ношење ловачког, спортског и посебног оружја изван ловишта, објеката стрељачких организација и других наменских објеката” (члан 5, став 4).

Ловачко оружје, као и друге врсте ватреног оружја могу се, сходно члану 7. Закона о оружју и муницији, набављати само на основу одобрења месно надлежне организационе јединице Министарства унутрашњих послова. Одобрење за набављање муниције за ловачко оружје са олученим цевима (ловачки карабин) издаје напред наведени орган и то за врсту оружја за које је издат оружни лист. Одобрење за набавку оружја важи 6 месеци од дана издавања, колико и одобрење за набавку муниције, које се може издати једанпут у току календарске године за количину садржану у оригиналним паковањима, а највише 60 комада. Муниција за оружје са неолученим цевима (сачмарица) може се набављати на основу оружног листа издатог за то оружје.

Лице које намерава да набави оружје подноси захтев за одобрење за набављање оружја уз који, према члану 8. овог Закона, прилаже уверење да против њега није покренута истрага, или подигнута оптужница и уверење овлашћене организације¹⁶ да је обучено за руковање ватреним оружјем.

Лице коме је издато одобрење за набављање ловачког оружја, подноси захтев надлежном органу ради издавања оружног листа, у року од 8 дана од дана извршене набавке оружја. При том се за исто ловачко оружје са неолученим цевима могу издати до три оружна листа која гласе на различита лица, уз приложену и оверену писану сагласност власника (члан 9). Ова одредба је, сходно члану 12а, став 1, Закона о оружју и муницији, повољна за ловце, јер се ловачко оружје може преносити, пре свега приликом одласка у лов, па исту ловачку пушку у лову може

носити не само њен власник, већ и други ловац који за њу поседује оружни лист. Иначе, према члану 14. овог Закона, ловачко оружје се може давати на послугу само лицу које има оружни лист за ту врсту оружја.

Ради безбедности, како налаже члан 12а, став 2. овог Закона, приликом преношења оружје мора бити без муниције и у растављеном стању тако да један или више делова буду одвојени од њега, а ловачко оружје, и оружје чије растављање није могуће, мора бити на други начин оне-способено за тренутну употребу (ношење у футроли, бравица на обарачу и сл).

Оружје и муницију могу набављати и држати разна правна лица ради обављања њихових делатности, односно активности, на основу активности надлежног органа (члан 17. Закона о оружју и муницији). Тако се одобрење за набављање и држање ловачког оружја може, између осталог, издати “предузећима и другим организацијама којима су ловишта дата на управљање” (члан 17, став 2, тачка 2). Њима се, према ставу 3. овог члана, одобрење за набављање муниције за ловачко оружје може издати за количину која је потребна за њихову делатност, односно активност.

Са аспекта ловног туризма значајна је и одредба члана 20. Закона о оружју и муницији према којој “предузеће и друге организације које управљају ловиштем и дају на коришћење ловачко оружје лицима која по прописима о ловству имају права на лов издају прописану исправу о ловишту и времену за које исправа важи”. Тиме се обезбеђује да ловац-туриста може од корисника ловишта изнајмити потребно ловачко оружје и користити га само у конкретном (у исправу тачно прецизираном) ловишту или ловном ревиру и само у утврђеном временском интервалу.

Закон о прелажењу државне границе и кретању у граничном појасу

Према (у поднаслову 4.2.) назначеном Закону (Службени лист СФРЈ” бр. 34/79, 56/80, 53/85, 24/94, 28/96, 68/2002), наши држављани и странци могу преко границе преносити само оне врсте оружја и муниције које према важећим прописима могу држати и носити у нашој земљи.

Наши држављани који стално бораве у иностранству могу ради лова уносити у земљу ловачко оружје и муницију, ако су им оружје и муниција уписани у пасош.

Странци који стално бораве или имају одобрење за привремени боравак у нашој земљи, могу уносити оружје и муницију, али у року од 15 дана од преласка границе морају обавестити надлежни орган у републици, односно покрајини на чијој територији бораве и тражити издавање оружног листа.

Странци који долазе у нашу земљу ради лова, дужни су да приликом преласка државне границе ловачко оружје и муницију пријаве органу надлежном за контролу прелажења државне границе. Овај орган је дужан да изда одобрење за држање и ношење ловачког оружја за време лова, ако им ловачко оружје и муниција нису уписани у пасош.

Ловачко оружје и муниција не могу се преносити преко пограничних прелаза, осим ако међународним уговором није другачије одређено.

Закон о кретању и боравку странаца

Закон о кретању и боравку странаца (“Службени гласник РС”, бр. 11/2005. и “Службени лист СЦГ”, бр. 12/2005) значајан је, између осталог, и са аспекта ловног туризма. Страни ловац-туриста, наиме, да би могао боравити у нашој земљи и у нашим ловиштима упражњавати активности туристичког лова, мора имати важећу путну исправу и визу уколико је иста неопходна.

Одредбе о оружју и муницији које су важеће за наше грађане односе се и на странце. То значи да за боравак у нашој земљи страни држављанин (па самим тим и страни ловац туриста) може набавити, држати и носити оружје и муницију. Иначе, члан 101. овог Закона регулише да за питање

набавке, држања и ношења оружја, као и кретање и боравак странаца, функционер надлежног органа за унутрашње послове може издати обавезне инструкције за извршавање овог Закона.

Закон о ветеринарству

Закон о ветеринарству (“Службени гласник РС”, бр. 91/2005) у области ловства (а што је посебно значајно са аспекта ловног туризма) уређује питања ветеринарско-санитарне контроле дивљачи. Члан 104. уређује да су правна лица која се баве ловством и ловачка друштва дужна да привремено складиште дивљач и лешеве дивљачи ради спровођења ветеринарско-санитарне контроле дивљачи после хватања или одстрела. После ветеринарско-санитарне контроле, ако је дивљач безбедна за исхрану људи, обележава се жигом или се издаје потврда о безбедности за исхрану људи.

Осим тога, према овом Закону управници ловишта ветеринари дужни су да се региструју код ветеринарске службе или да склопе уговор са постојећим ветеринарским службама. Правна лица задужена за ловно газдовање морају да створе услове за ветеринарско-санитарне прегледе дивљачи и меса дивљачи.

Када су у питању инострани ловци туристи, извоз (изношење из земље) дивљачи и трофеја подлеже ветеринарско-санитарној контроли на граничним прелазима.

Издавање међународних ветеринарских потврда за извозне пошиљке регулисано је чланом 134. овог Закона. За извозне пошиљке животиња и производа животињског порекла издаје се оригинална међународна ветеринарска потврда којом се потврђује да пошиљка испуњава услове државе увоза, а за храну животињског порекла да је та храна безбедна за исхрану људи. Надлежни ветеринарски инспектор издаје међународну ветеринарску потврду из става 1. овог члана приликом утовара у месту порекла пошиљке, а гранични ветеринарски инспектор на граници је оверава приликом изласка пошиљке преко граничног прелаза (став 2). Међународна ветеринарска потврда из става 1. овог члана издаје се на штампаном обрасцу у складу са одговарајућим међународним стандардима или у складу са обрасцем који прописује земља увозица. Министар надлежан за ветеринарске послове прописује ближе услове из ст. 1. и 2. овог члана и образац међународне ветеринарске потврде.

На жалост, наша погранична ветеринарска служба, односно кланична индустрија, још увек не испуњавају високе стандарде ИСО 22 000 и НАССР (међународни стандарди за квалитет и безбедност хране) а на којима инсистирају земље чланице ЕУ. Велики проблем, односно ограничавајући фактор, стога за развој иностраног ловног туризма у нашој земљи представља непризнавање овог нашег предвиђеног међународног сертификата, у земљама ЕУ. Из тог разлога, за разлику од трофеја, за сада, месо дивљачи се не може износити из земље. То иностраним ловцима туристима представља дестимулативни фактор у избору у нашој земљи ловно-туристичких дестинација, првенствено оних за ситну пернату дивљач, за које су највише заинтересовани Италијани, наши традиционално најмасовнији гости.

Закон о заштити животне средине

Закон о заштити животне средине (“Службени гласник РС”, бр. 135/2004) својом суштином и принципијелним опредељењима тангира феноменологију ловства и ловног туризма, пре свега, из разлога што су ловишта, као својеврсне туристичке дестинације, истовремено и станишта не само ловне дивљачи већ и многобројних врста флоре и фауне, где је здрава животна средина цондитио сине цуа нон очувања живота и биодиверзитета на тим просторима.

Међу основним начелима заштите животне средине, које промовише овај Закон, су начела одрживог развоја и очувања природних богатстава. Приликом газдовања природним богатствима која обухватају и дивљач као природни ресурс ловства, одрживи развој и коришћење морају бити планирани.

Дивљач као природно добро, према овом Закону, подлеже заштити у смислу очувања њеног биодиверзитета и природног станишта. Ови ресурси се морају штитити и користити на начин који ће обезбедити њихов опстанак и унапређење, што је и обавеза регулисана међународним уговорима.

Такође, овим законом је регулисан увоз и извоз заштићених врста флоре и фауне, а она се може вршити уз одговарајућу новчану накнаду, која се наменски троши за унапређење и заштиту животне средине.

ПРОПИСИ ЛОВАЧКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ (ЛСС)

Закон о ловству и његови подзаконски прописи, као што је напред речено, поверавају ЛСС значајне надлежности односно овлашћења у ловству и ловном туризму, а пре свега: газдовање ловиштима преко ловачких удружења, утврђивање цена уловљене дивљачи и услуга у ловном туризму у ловиштима којима газдује овај Савез и друго. Законом добијене надлежности односно овлашћења ЛСС детаљније уређује својим Статутом и другим на њему заснованим прописима. Основни циљеви и задаци ЛСС усмерени су на: заштиту, гајење и рационално коришћење дивљачи, као дела природног богатства и основног мотива бављења ловом; развој и унапређивање ловства као привредне и спортско-рекреативне делатности; перманентно стручно и ловно-спортско образовање ловаца; заштиту природе и унапређивање животне средине и одржавање биолошке равнотеже у природи и подстицај развоја струке и науке у ловству (члан 6. и 7. Статута).

Ради остваривања својих програмских циљева и задатака, а сходно члану 8. Статута, ЛСС обавља више врста активности, од којих су за ловни туризам посебно значајне: лов и узгој дивљачи и туристичко посредовање. Из ове одредбе произилази да се Савез и његове чланице не баве и ловним туризмом, па се у том смислу користе услуге овлашћених (лиценцираних) ловно-туристичких агенција. Ловним туризмом, међутим, могу да се баве и предузећа која се баве ловством, а која се, према члану 2, став 4. Статута, могу учлањивати у ЛСС. Таква су и два колективна члана која се баве, између осталог, и ловним туризмом и то:

- Јавно предузеће “Србијашуме” са седиштем у Београду, које газдује са 45 ловишта у укупној површини од 540.072 ха, од чега је 10 ограђених ловишта са интензивним узгојем високе дивљачи (европског јелена, јелена лопатара, муфлона, дивље свиње и др.) и

- Јавно предузеће “Војводинашуме” са седиштем у Петроварадину, које газдује са 14 ловишта у укупној површини од 108.988 ха од којих је 9 ограђених (или са ограђеним деловима) ловишта, са интензивном производњом и гајењем крупне дивљачи, намењене пласману, преваходно посредством ловног туризма. Једна од организационих јединица овог предузећа је “Ловотурс”, Петроварадин, наша најстарија и најпрестижнија ловно-туристичка агенција.

За остваривање ловног туризма у нас од значаја су и следећи послови и задаци из члана 18. Статута ЛСС, а који су стављени у надлежност Управног одбора овог Савеза:

- доноси Правилник о начину организовања лова за домаће и стране ловце-туристе;
- доноси Тржишни ценовник дивљачи и услуга у лову, кога се морају придржавати сви чланови Савеза који се баве ловним газдовањем и пружањем услуга (па и туристичких) у лову; и
- доноси Правилник о оцењивању трофеја дивљачи.

Посебно значајан нормативни акт ЛСС за остваривање ловног туризма у ловиштима којима газдује овај Савез преко ловачких удружења је Правилник о условима и начину организовања и извођења обуке ловачких паса за ловце-туристе... . Овај правилник одређује да је корисник ловишта дужан да, ловном основом и годишњим планом газдовања, утврди врсту, пол, број и квалитет дивљачи која ће се ловити у ловном туризму. Корисник ловишта је, такође, ду-

жан да са овлашћеном туристичком агенцијом сачини уговор о посредовању у ловном туризму. Овај уговор мора да садржи:

- врсту, број, пол и квалитет дивљачи чији се одстрел уговара,
- место, време и начин лова,
- врсту услуга у лову (организација лова, стручна пратња, ангажовање ловачких паса, транспортне услуге, услуге смештаја, исхране ловаца),
- цену, начин и рок плаћања,
- за уговоре који се односе на обуку паса - врсту, расу и број паса, време трајања обуке,
- обезбеђивање уредног пријављивања боравка страних туриста,
- обезбеђивање преводиоца,
- обезбеђивање прописаних докумената за транспорт и извоз дивљачи и трофеја,
- обезбеђивање стручног пратиоца у лову,
- обавезу обраде уловљене дивљачи, њених делова и трофеја, паковање и чување до предаје ловцу-туристи.

Корисник ловишта, према овом Правилнику, обавезан је да изврши оцену трофеја и изда трофејни лист. Оцену врши Комисија, на основу Правилника о оцењивању ловачких трофеја.

КРИТЕРИЈУМИ И УПУТСТВА ЗА БАВЉЕЊЕ ЛОВНИМ ТУРИЗМОМ

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство донео је, на основу Закона о ловству и међународних конвенција које третирају питања заштите дивљачи и лова, Критеријуме и упутства за бављење ловним туризмом". Овим документом се ближе утврђују обавезе ловно-туристичке агенције при организовању и спровођењу ловног туризма. Те обавезе су да ловцу туристи обезбеди:

- комплетан прихват, смештај и организацију боравка,
- обрачун боравка, излова дивљачи и ловних услуга, најкасније пет дана од завршетка лова,
- да континуирано води евиденцију боравка, лова, улова дивљачи и да их доставља надлежном Министарству и ЛСС - једном годишње (до 15.марта наредне године),
- доставља коначан извештај за претходну ловну сезону.

Осим наред наведеног, ове агенције имају обавезу да из остварене добити, заједно са корисницима ловишта који се баве ловним туризмом, најмање 30% средстава уложе у развој ловства.

Да би инострани ловац туриста, преко овлашћене туристичке агенције, боравио у нашој земљи ради спровођења активности туристичког лова, за то је неопходно да му организатор путовања обезбеди следећу једнократну документацију:

- позивно писмо ловачког удружења или другог корисника ловишта,
- потврду о плаћеној такси за унос ловачког оружја и оружни лист,
- посредник у лову, мора бити агенција регистрована за ловни туризам са лиценцом издатом од стране надлежног министарства,
- визу за улазак у земљу (уколико је потребна).

Да би инострани ловац-туриста могао да напусти земљу након успешног лова, мора да има следећу документацију:

- извештај о лову,
- трофејни лист,
- рачун (фактуру) издат од агенције која је посредовала у лову,
- уверење за царинске органе да је платио одстрелу дивљач у ловишту,

- уверење за царинске органе да трофеј не подлеже забрани изношења из земље,
- међународну ветеринарску потврду о здравственој безбедности трофеја и меса дивљачи.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Из напред изложеног може се констатовати да је наша савремена нормативна регулатива која уређује питања ловног туризма веома екстензивна и садржана у већем броју законских, подзаконских и других прописа, што је са аспекта њихове практичне имплементације прилично неповољна околност. Осим тога, ови прописи садрже одређене недоречености, па чак и празнине, тј. у њима нису на потпун и адекватан начин дефинисани услови, критеријуми и мерила за:

- лиценцирање ловно-туристичких агенција;
- категоризацију објеката ловно-туристичке рецептиве;
- одређивање профила и нивоа стручне спреме лица која се ангажују на пословима посредовања, организовања и спровођења туристичког лова и др.

Све ове недостатке ловнотуристичке нормативно-правне регулативе могуће је отклонити адекватним уређивањем ове материје у будућем (сада у припреми) Закону о дивљачи и лову и на њему заснованим релевантним подзаконским прописима.

ЛИТЕРАТУРА

- Зечевић, М. (2003): Ловно законодавство Србије, Црне Горе и Југославије, Међународне конвенције и аутономни прописи ловачких организација (1818-2000), Ловачки савез Србије, Београд
- Курјачки, А. (2007): Ловно-туристички потенцијали Општине Србобран, “Каирос”, Сремски Карловци, Ловачки савез Србије, Београд и “Дневник - новине и часописи”, Нови Сад
- Прентовић, Р. (2005): Ловни туризам, Департман за географију, туризам и хотелијерство ПМФ-а, Нови Сад
- Прентовић, Р. (2006): Основи ловства (универзитетски уџбеник), Департман за географију, туризам и хотелијерство ПМФ-а, Нови Сад.

НАПОМЕНЕ

- ¹ О специфичностима објеката ловно-туристичке рецептиве разматра се, између осталог, у: Мићевић, М., стр. 115-119 и Прентовић, Р. (2005), стр. 35-37.
- ² Према члану 3. Закона о ловству “забрањено је да се ловом или на други начин уништи или угрози опстанак било које дивљачи у природи”, а такође је забрањено “прогањање, злостављање или намерно узнемиравање дивљачи”.
- ³ Врсте дивљачи у режиму трајне заштите у нашој земљи назначене су у чл. 4, став 1, а ловостајем заштићене у ставу 2. овог члана, док се у ставу 3. овог члана одређује да се ловостај “може утврдити и за другу дивљач, ако је на одређеном подручју био угрожен њен опстанак (дивљач ван режима заштите)” и то за сисаре као што су: вук, шакал, ракунопас, дивља мачка и твор, и птице: сива врана и сврака.

- ⁴ То је, према члану 5, став 2, “простор ограђен и намењен интензивном гајењу дивљачи, или гајењу, заштити и лову дивљачи, размножавању дивљачи ради насељавања ловишта или за друге намене одређене ловном основом”.
- ⁵ Резерват је (члан 2, став 6. Закона о ловству) “део ловишта у којем се предузимају посебне мере гајења и заштите ради обнављања (репродукције) дивљачи”. Иначе, према чл. 7. овог Закона, корисник ловишта је дужан да у неограђеном делу ловишта установи резерват на површини од најмање једне петине укупне површине ловишта, у коме је забрањен лов заштићене дивљачи у периоду од три године од дана његовог установљавања.
- ⁶ Неке од мера заштите дивљачи (хватање заштићене дивљачи или њено држање у затвореном или ограђеном простору, уништавање легала, гнезда и јаја и сакупљање јаја заштићених птица и др.) не односе се, сходно члану 17, став 1. овог Закона, “на дивљач за потребе научног истраживања, наставе, зоолошких вртова, музеја и у случајевима спречавања и сузбијања заразних болести, насељавања ловишта, као и на дивљач за потребе испитивања урођених особина ловачких паса, ако је за то издато одобрење Министарства” (надлежног за послове ловства, прим. Р.П.). У свим овим случајевима, сходно ставу 2. овог члана, корисник дивљачи дужан је да према истој поступа на хуман начин.
- ⁷ Ловиштем се, сходно чл. 19. Закона о ловству, не сматрају насељена места, гробља, јавни путеви, паркови у насељима, објекти за лечење, одмор и рекреацију, аеродроми, дворишта стамбених зграда ван насељених места и на селу најмање 200 метара од штала, стамбених зграда и дворишта сеоског домаћинства, као и дворишта индустријских и других објеката.
- ⁸ Ловна основа је главни документ на основу кога се врши газдовање ловиштем, односно ловним подручјем, а према Закону о ловству (члан 27- 31) важи за период од 10 година и доноси се четири месеца пре истека времена за које је донета претходна ловна основа. Министар надлежан за послове ловства доноси пропис којим се ближе уређује начин и садржина ловних основа ловишта и ловних основа ловних подручја. То је важећи “Правилник о садржини и начину израде ловне основе ловишта, ловне основе ловног подручја и плана годишњег газдовања ловиштем” (“Службени гласник РС”, бр. 13/94). Овај министар, такође, даје сагласност на ловну основу ловишта односно ловног подручја.
- ⁹ О ловишту као посебној туристичкој дестинацији детаљније се разматра у нашем раду: “Ловиште - својеврсна туристичка дестинација”, Научно-стручни часопис ТУРИЗАМ, бр. 20 (стр. 203-205), Департаман за географију, туризам и хотелијерство, ПМФ-а, Нови Сад, 2006.година.
- ¹⁰ Образац дозволе за лов крупне дивљачи прописао је министар пољопривреде, шумарства и водопривреде Правилником о обрасцу дозволе за лов крупне дивљачи, обрасцу садржини и начину издавања пропратнице, односно трофејног листа и начину вођења евиденције трофеја и о издатим трофејним листовима (“Службени гласник РС”, бр. 13/94).
- ¹¹ Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде донео је Правилник о условима под којима ловац-туриста може ловити и изводити обуку ловачких паса у ловиштима на територији Републике Србије (“Службени гласник РС”, бр. 33/1994).
- ¹² Простор за пробање оружја мора задовољавати услове за безбедно гађање ловачким оружјем, тј. да пројектил(и) завршава(ју) своју путању у добро контролисаном простору, а да се притом не ремети нормалан амбијент и мир у ловишту.
- ¹³ Concell International de la Chasse (детаљније о овој међународној организацији разматра се у нашем уџбенику “Основи ловства”, стр. 242-245).
- ¹⁴ Надлежност за доношење програма и начина полагања испита за оцењивање ловачких трофеја, према члану 50, став 4, има Ловачки савез Србије, а надзор на извршавање ових, Ловачком савезу Србије поверених, послова врши министарство надлежно за послове ловства (чл. 50, став 5). Ловачки савез Србије је, с тим у вези, донео два правилни-

ка и то: (1) Правилник о оцењивању трофеја дивљачи и (2) Правилник о програму и начину полагања испита за оцењивање трофеја дивљачи.

- ¹⁵ Министар надлежан за послове ловства, сходно члану 49, став 5, Закона о ловству, доноси пропис о обрасцу, садржини и начину издавања пропратнице, односно трофејног листа и о начину вођења евиденције трофеја и издатим трофејним листовима. На основу ове норме надлежни министар је донео Правилник из напомене број 10.
- ¹⁶ Овлашћена организација за обуку у руковању ватреним оружјем може бити стрељачка, односно друга организација и установа која располаже потребним просторијама, стрелиштем, стручним кадром и испуњава друге прописане услове за спровођење обуке и за то добије одобрење надлежног органа за унутрашње послове (члан 8, став 5. Закона о оружју и муницији).
- ¹⁷ О проблематици развоја ловног туризма у складу са концептом одрживог развоја детаљније се разматра у нашем раду: Ловни туризам и одрживи развој, Зборник радова са научног скупа “Србија и савремени процеси у Европи и Свету”, Тара 2005.